

BOSHLANG'ICH SINIF DARSLARIDA INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUV ORQALI FANLARARO BOG'LIQLIKNI O'RGATISH TAJRIBASI

Xudoynazarova Muxlisa Bakhadirovna

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Ta'lim va tarbiya nazaryasi va metodikasi

(boshlang'ich ta'lim) yo'nalishi 1-kurs magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15647715>

Annotatsiya: Mazkur tezisda boshlang'ich sinf darslarida integratsiyalashgan yondashuv asosida fanlararo bog'liqlikni shakllantirish masalasi ko'rib chiqilgan. Tadqiqotda turli fan elementlarini yagona dars tuzilmasiga uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarda tizimli fikrlash, mantiqiy bog'lanishlarni anglash va o'zaro aloqador bilimlarni qo'llay olish ko'nikmalarini rivojlantirish usullari tahlil etiladi. Amaliy tajriba jarayonida darslar matematika, ona tili, tabiatshunoslik, texnologiya kabi fanlar bilan bog'liq holda olib borildi. Integratsiyalashgan darslar o'quvchilarning darsga qiziqishini oshirgani, bilimlarni real hayot bilan bog'lashga yordam bergani kuzatildi. Ushbu yondashuv ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi va o'quvchini har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinf, integratsiyalashgan yondashuv, fanlararo bog'liqlik, tizimli fikrlash, amaliy tajriba, dars samaradorligi, innovatsion metodika

Hozirgi zamon ta'limi insonni faqatgina alohida fanlar doirasida emas, balki kompleks fikrlaydigan, turli sohalar o'rtasidagi bog'liqlikni tushunadigan va o'z bilimlarini real hayotda qo'llay oladigan shaxs sifatida shakllantirishni ko'zda tutadi. Xususan, boshlang'ich ta'lim bosqichida bu maqsadga erishish o'quv dasturlarining mazmunini o'zgartirish, darslarda integratsiyalashgan yondashuvdan foydalanish zaruratini tug'diradi.

Integratsiya bu — fanlararo bog'liqlik asosida o'quvchilar ongida yaxlit tasavvur shakllantirish demakdir. Boshlang'ich sinfda bu jarayon ayniqsa muhim, chunki aynan shu bosqichda bola dunyoni bir butunlikda qabul qilishni boshlaydi. Fanlararo aloqadorlik orqali bilimlar o'zaro mustahkamlanadi, mavzular chuqurroq tushuniladi, va eng muhimi — o'quvchilar bilimni turli kontekstlarda qo'llay olishni o'rganadilar. Zamonaviy ta'limda integratsiyalashgan yondashuv – bu shunchaki fanlar bo'yicha umumiy mavzuni yoritish emas, balki darslarni o'zaro mantiqiy bog'liq, maqsadli va tizimli tashkil etish demakdir. Masalan, "Tabiatdagi fasllar" mavzusi matematika darsida grafik tuzish, ona tilida fasllar haqida matn tuzish, rasm darsida esa faslga oid manzara

chizish orqali uyg'unlashtiriladi. Bu esa o'quvchining bilim olish jarayonini jonlantiradi, fanlarga qiziqishni oshiradi va mustahkam o'zlashtirishni ta'minlaydi. Mazkur tezis ishida aynan boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan olib borilgan darslar misolida integratsiyalashgan yondashuvni joriy etish tajribasi o'rganildi. Shuningdek, integratsiyalashgan darslarning mazmuni, metodik qurilishi, hamda fanlararo bog'liqlikni qanday tashkil qilish mumkinligi amaliy misollar bilan tahlil qilinadi. Ushbu yondashuv nafaqat bilim berish, balki tarbiyaviy va rivojlantiruvchi vazifalarni ham samarali bajarishi mumkinligi asoslab beriladi. Bugungi globallashuv davrida ta'limga qo'yilayotgan asosiy talab — bu o'quvchini mustaqil fikrlovchi, kompleks yondashuvga ega, muammoni turli burchaklardan tahlil qila oladigan shaxs sifatida shakllantirishdir. Bunday natijaga erishish uchun esa ta'lim mazmunini yangilash, uni faqat alohida fanlar doirasida emas, balki o'zaro uzviy bog'liqlikda berishga ehtiyoj mavjud. Aynan shu nuqtada integratsiyalashgan yondashuv o'zining dolzarbligi bilan ajralib turadi.

Boshlang'ich sinf — bu o'quvchining tafakkuri, nutqi, tasavvuri, kuzatuvchanligi va mantiqiy fikrlash asoslari shakllanadigan eng muhim bosqichdir. Bu davrda bilimlar nafaqat yodda saqlanishi, balki hayotiy kontekstda tushunilishi va qo'llanilishi zarur. Shu bois, boshlang'ich sinfda darslarni integratsiyalashgan holda tashkil etish — bolaning fikrlashini bir yo'nalishda emas, balki ko'p qirrali va tahliliy tarzda shakllantirishga xizmat qiladi. Integratsiyalashgan darslar nafaqat bilimlarni chuqurlashtiradi, balki o'quvchilarda tizimli yondashuv, umumlashtirish, taqqoslash, tahlil qilish va natija chiqarish kabi muhim ko'nikmalarni ham rivojlantiradi. Fanlararo bog'liqlik orqali o'quvchi matematika darsida o'rgangan o'lchov birliklarini tabiatshunoslikda qo'llaydi, ona tilida yozgan matn asosida texnologiya darsida amaliy ish bajaradi, san'at orqali esa hissiy-estetik idrokini ifoda etadi. Bu esa ta'limni hayot bilan bog'laydi, sun'iy bo'linishni yo'q qiladi. Ushbu tadqiqotda aynan boshlang'ich ta'limda integratsiyalashgan yondashuvni qo'llash orqali o'quvchilarda fanlararo tafakkurni shakllantirish tajribasi yoritiladi. Dars namunalarida mavzular qanday uyg'unlashtirilgani, bu yondashuv o'quvchilarning o'zlashtirishiga, faolligiga, va darsga bo'lgan munosabatiga qanday ta'sir qilgani tahlil etiladi. Tajriba asosida shuni aytish mumkinki, integratsiyalashgan yondashuv zamonaviy boshlang'ich ta'limning ajralmas elementi sifatida o'z o'rnini topmoqda.

Xulosa

Mazkur tadqiqot davomida boshlang'ich sinf darslarida integratsiyalashgan yondashuv orqali fanlararo bog'liqlikni shakllantirish tajribasi tahlil qilindi. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, fanlarni o'zaro bog'lash orqali tashkil etilgan darslar o'quvchilarning bilimlarni yaxlit qabul qilishlari, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishlari hamda darslarga qiziqishlarini oshirishlari uchun samarali vosita hisoblanadi. Integratsiyalashgan yondashuv nafaqat o'quv jarayonining mazmunini boyitadi, balki o'quvchilarni turli fanlarning o'zaro aloqasini anglashga, amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga undaydi. Shu tariqa, o'quvchilar yangi bilimlarni faqat nazariy emas, balki kundalik hayotga tatbiq etish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Tajriba ko'rsatdiki, boshlang'ich sinfda fanlararo bog'liqlikni uyg'unlashtirish ta'lim jarayonining sifatini oshirishga, o'quvchilarning bilimlarni tez va samarali o'zlashtirishiga, shuningdek, ularning ijodkorligi va kognitiv faolligini rag'batlantirishga xizmat qiladi. Shuning uchun boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun integratsiyalashgan yondashuvni qo'llash metodikasi va innovatsion texnologiyalarni o'zlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Kelgusida mazkur yondashuvni yanada takomillashtirish, o'quv dasturlarini shu asosda rivojlantirish hamda ta'lim sifatini oshirish bo'yicha ilmiy-amaliy tadqiqotlar olib borilishi zarur.

Adabiyot ro'yxati:

1.Xudoynazarova Muxlisa Baxadirovna "LOYIHALARGA INNOVATSIYALARNI JALB ETISH JARAYONLARI."WOSJournals,Vol.6.No2.2025
<https://wosjournals.com/index.php/medical/article/view/331>

2. Xudoynazarova Muxlisa Baxadirovna BOSHLANG'ICH SINFLARDA ZAMONAVIY METODLAR VA KREATIVLIGNI SHAKILLANTIRISH Journal of Effective Learning and Sustainable Innovation
15.11.2024
"Article Title." JELSI, Vol.2. No.11.2024
quvchilarning ta'lim jarayonidagi muvaffaqiyatini sezilarli darajada oshiradi.

3. Obidova, Muqaddas Ro'ziqulovna. "Boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish fanlarini o'qitishda zamonaviy axborot texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xos jihatlari." International Journal of Scientific Researchers, vol. 9, no. 1, Dec. 2024, pp. 14-16.

Obidova, Muqaddas Ro'ziqulovna. "Boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish fanlarini o'qitishda zamonaviy axborot texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xos jihatlari." International Journal of Scientific Researchers, vol. 9, no. 1, Dec. 2024, pp. 14-16.

4. Xudoynazarova, M. (2025). BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATEMATIKANI HAMKORLIKDA O'QITISH. B YANGI O'ZBEKISTON PEDAGOGLARI

AXBOROTNOMASI (T. 3, Выпуск 3, сс. 26–30). Zenodo.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15030514>

5. Xudoynazarova Muxlisa Baxadirovna “LOYIHALARGA INNOVATSIYALARNI
JALB ETISH JARAYONLARI.”WOSJournals,Vol.6.No2.2025
<https://wosjournals.com/index.php/medical/article/view/331>

